

viti, in ko se je začula študentovska pesem iz daljave, je radost zasijala v vsa srca.

Kaj pa oni, ki so bili sirote, ali kojih domači so bili v inozemstvu, ali pa jih mačeha ali očim ni trpel pod domačo streho? V velikih počitnicah so zaprli vse šolske zavode in vsi študenti so morali oditi. A tudi oni, ki niso imeli doma, niso bili v zadregi. Za te so bile počitnice še prav posebno vesel in zanimiv čas. Študenta brez doma je sprejel z veseljem za eden ali dva tedna vsak njegovih sošolcev na svoj dom. Drugi so hodili od župnika do župnika, ministrirali, peli pri maši in litanijah, pomagali pri delu na vrtu, cepili in žagali drva, ali pa pekli kruh, popravljali razbito posodo in vršili najrazličnejše lahko delo, ki so jim ga plačevali s hrano in stanovanjem. Seveda je bilo življenje tedaj silno po ceni in so vsi ljudje dobro živeli.

Tako sta le prehitro pretekla oba lepa počitniška meseca in zdravi, veseli ter polnih, rdečih lic so se vračali učenci v šolo in pričeli z novim navdušenjem in resnostjo svoje vsakdanje učenje.

P. in V. MARGUERITTE:

Spaček.

paček je imel grde razvade. Bil je majčken in bled, podoben grdi punčki, pa se vendar ni mogel ustavljati pregrešni zabavi, ki ga je še bolj kazila: pačil in kremžil je nasilno svoj gibčni obrazek na čudovite načine. Dvoje spak pa se mu je prav posebno priljubilo. Pri prvi so se oči naveličale jamic in skušale na vse načine izstopiti izpod trepalnic, pri drugi pa je kremžil in obračal konec nosu in gornjo ustnico.

Če se je Spaček naveličal zvijanja na levo, je poskusil na desno; to zadnje se mu je pa le redkokdaj posrečilo.

Očka in mamica sta prežala nanj. Posvarila sta ga bila: »Vse prošnje, prepovedi in grožnje te niso mogle odvrniti od spak. Čim sva ti jih pregnala z enega konca tvoje osebe, že so se prikazale na drugem v novih, še bolj vražjih iznajdbah. Zato sva se sporazumela, sklenila in odločila takole: prvič, ko boš spet spačil obraz, ne drugič in ne tretjič, ampak prvič, te očka ne bo več kaznoval, ne bo te poslal spat brez večerje, ne bo ti ukazal v nedeljo preobleči se v vsakdanjo obleko, o ne, to pot bo vse bolj korenito in sramotno: očka ti bo... — o, zastonj boš prosil odpuščanja — očka ti bo... — zaman boš jokal in obljubljal poboljšanje — očka ti bo nateknil okrog vratu pasji ovratnik, debel, usnat ovratnik z žebli, pa te bo ves dan pustil

tako, da se ti bodo gostje in služinčad smejali. Potem boš pa vrtel glavo, če boš mogel! Da, tako narediva!«

Spaček se je strašno bal očeta, orjaškega častnika, čigar ukazujoči glas je vedno razburjal njegove občutljive živce. Pa celo ta strah je bil zapeljivec. Zapačiti se, kakšno junaštvo, kakšen posmeh, kakšen užitek! Ničemurnost in posmehljivost sta ga navdajali z brezmejno blaženostjo, ko se je tistega dne sprehajal po vrtu ravno pod oknom, kjer je oprezoval očka. Spaček ga ni videl niti slutil njegove prisotnosti, pa si je privoščil zabave po mili volji.

Zavrtel je glavo, malo da mu ni odletela. Še enkrat. Zdajle se mu pa ni prav posrečilo. Resk! Kar vretence je zaškripalo. Saj bo še koža počila. Joj, hkratu zašklepetati z zobmi, to je šele imenitno! To je odkritje, vredno Krištofa Kolumba, prav zares. In zraven nagubančiti čelo, izbuliti oči, skremžiti nos, da pleše v krogu po obrazu, to je nebeško!

Joymene! Težka roka pade na Spačkove rame, ga vzdigne, odnese in pahne naravnost v konjušnico in vse to pred očmi kočijaža, ki izpira voz, konjarja, ki kida gnoj, služabnika, ki snaži vprego.

»Sultanov ovratnik!«

»Tako, gospod,« odgovori služabnik, ki išče, tiplje po zidu in slednjič najde star Sultanov ovratnik.

»Nikoli več ne bom, nikar ovratnika, prosim, prosim!« kriči in vzdihuje Spaček.

»Prepozno, dečko!«

»Pa zdaj skloni glavo!« zagodrnja očka.

Spaček poskuša. V brado ga zamrazi bakrena ploščica, ki ima vrezano Sultanovo ime. Prav za prav ne boli, samo silno nerodno je. Spaček bi vsaj rad zavrtel glavo: ne gre več! In težka roka ga iztira ven. Kočijaž in konjar ne moreta zadušiti smeha, ko ga vidita takole.

»Pa še zvijaj vrat!« pravi oče pol grozeče, pol zasmehljivo.

Spaček je zelo poparjen, glavo pa nosi prečudno pokonci. Ko se je očka oddaljil, napravi resen, dostojanstven obraz, obraz človeka, ki si je za zabavo ali zaradi lepšega izmislil takle ovratnik. Toda služinčad se ne da premotiti, vse vedo in se mu muzajo. Kočijaž ga celo oponaša: sklanja glavo, jo vrti, maha s njo. Spaček začuti, da mu od jeze stopajo solze v oči, in zbeži na kraj vrta.

Tamkaj si zatrjuje, da bi kočijaža vrgel konjem, če bi mogel. Opaja se s strašnimi sanjami: hiša je vsa v plamenu, očka je živ zgorel. Ne, zgorel naj ne bi, ali prestrašil naj bi se! Tako si Spaček lajša z nesmiselnimi domislicami gnus, ki ga z njim navdajata človeška krivičnost in krutost domačih. Polagoma mu razjarjeno srcece bije manj silno, živci se pomirijo. Zdajle ga nihče ne vidi. Pač, maček iz sosedovega vrta drsi z neslišnimi koraki po stezici. Njegove

rumene, nemirne, porogljive oči se srečajo s Spačkovimi, ki si pravi ves potr: »Muc ve vse in me draži.«

Spaček bi ga rad prestrašil. Saj nosi pasji ovratnik, torej je pes. Da, da, kar čuti, kako postaja pes, hotel bi polokati iz skledice, leči v svitek, obirati si bolhe, steči za zajcem, zalajati: »Hov, hov!«

Spaček se zažene in pokaže zobe. Maček zbeži, spleza na drevo, odskoči na sosedov vrt. Spaček se smeje od srca. Pozabil je vse ponižanje. Pes biti je res zabavno. Postavi se k ograji in laja na mimoideče, ki si jih seveda samo misli. Toda psi so priklenjeni, vsaj čuvaji. Sultan je priklenjen. Spaček pobrskava po žepih, izvleče konec vrvice in se priveže za ovratnik k drevesu.

Domači so ga jeli iskati. Ko so ga našli na koncu vrta, je Spaček ves srečen čepel in razkopaval zemljo. S prednjima tacama je kopal globoko luknjo, z zadnjima pa je živo odmetaval prst. Zdaj pa zdaj je žalostno zabevskal, zraven pa premikal spodnjo ustno kakor psi.

»Ta otrok prav gotovo ne bo nikoli kakor drugi,« pravi Spačkov očka. Odpne mu ovratnik, mamica pa se v strahu odmakne od tega blatnega, razkuštranega bitja, ki so ga zmotili v sredi najlepših sanj in ki zdaj ne ve, ali naj ostane pes ali zopet postane deček.

Dr. PAVEL BREŽNIK:

Mladostna leta velikega cesarja.

priliki, ko se odvarja v Ljubljani spomenik Napoleonu Iliriji, ki ga vidite na strani 13., se bomo seznanili z mladostnimi leti velikega francoskega cesarja, čigar svetla slava je objela ves svet in pustila za seboj sijajno, trajno sled.

Napoleon Bonaparte se je rodil 15. avgusta 1769., torej pred 160 leti, v mestu Ajaccio na otoku Korziki. Bil je drugi sin Charlesa Bonaparte in Laetitie, rojene Ramolino. Krstno ime Napoleon je bilo tedaj med Francozi neznan. Ko je bil Napoleon pozneje v Franciji birman, se je škof čudil njegovemu imenu, a mladi kadet mu je odgovoril, da je mnogo svetnikov v nebesih, čeprav jih je samo 365 v pratiki.

Že v zgodnji mladosti se je pokazala njegova odločnost in njegov gospodujoči značaj. »Nič mi ni imponiralo,« je pravil, »bal se nisem nikogar, enega sem premlatil, drugega sem opraskal, vsi so se me bali.« V svojem rojstnem kraju je hodil Napoleon v zasebno šolo mestnega župnika. Učenci v njej so tvorili dva tabora, Rimljane in Kartažane. Napoleon je pregovoril svojega starejšega brata, da mu